

Карпенко О. В., к.держ.упр., зав. відділу науково-аналітичної обробки та поширення інформації в сфері освіти Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського, доцент кафедри управління документно-інформаційними комунікаціями Академії муніципального управління

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ РЕСПУБЛІКИ КАЗАХСТАН: НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ ТА ДЕРЖАВНО- УПРАВЛІНСЬКІ РІШЕННЯ

Дедалі більше стає зрозумілим, що реалізація принципів Болонського процесу у пострадянських країнах надає нові можливості модернізації освітянської галузі – незалежно від соціально-економічних, політичних, інформаційних, етнічних, культурних особливостей суспільного розвитку. Республіка Казахстан стала першою пострадянською країною, що очолила ОБСЄ, а проведення на початку грудня 2010 р. у м. Астана саміту країн її членів (також вперше за останнє десятиріччя) стало символом зростаючого міжнародного політичного авторитету цієї середньо-азійської держави та довіри з боку світового співтовариства.

За даними Агентства статистики Республіки Казахстан станом на 1.01.2011 р. чисельність населення країни складало 16.433.000 чоловік, середня щомісячна заробітна плата дорівнювала еквіваленту 515 \$, а зростання ВВП становило 7,1 %. Такі показники було отримано через послідовну державну політику створення надійного інвестиційного поля та фінансової стабільності, яка забезпечується завдяки зростаючому експорту нафти та залученню іноземного капіталу.

Збільшення обсягів інформації, стрімке вдосконалення засобів ІКТ, поступ економічних змін потребують відповідної освіченості випускників навчальних закладів різних рівнів. Це завдання казахська влада вирішує за рахунок реформування науки та освіти, зокрема завдяки 10-кратному збільшенню її фінансування протягом 2000-2010 рр.

Модернізація системи освіти є головним стратегічним завданням інноваційного розвитку Республіки Казахстан (далі – РК). Так у 2007-2010 рр. країна стала одним

із лідерів «Глобального індексу розвитку освіти для всіх – ЮНЕСКО» (EFA UNESCO) [1]. Протягом останніх 20 років в Україні не проводилось ґрунтовних досліджень особливостей модернізації освіти у РК. У цьому контексті для України важливий позитивний досвід казахської держави у сфері реформування галузі освіти, що й обумовило *актуальність* та *мету* дослідження, що виконується у рамках науково-дослідної роботи Державної науково-педагогічної бібліотеки імені В.О. Сухомлинського на тему «Науково-методичні та організаційні засади інформаційно-аналітичного забезпечення педагогічної науки, освіти і практики». Основним *завданням* статті є проведення аналітичного дослідження та отримання прогнозу розвитку освітянської галузі цієї колишньої радянської республіки для можливого використання її позитивних здобутків в Україні.

Незважаючи на певні проблеми, які існують у казахському суспільстві із захистом прав людини та свободою слова, сучасні перспективи, тенденції та механізми функціонування галузі освіти активно висвітлено у місцевих ЗМІ, а саме:

- проводиться детальний аналіз результатів «Державної програми розвитку освіти у Республіці Казахстан на 2005-2010 рр.» [2];
- аналізуються щорічні послання Президента Н. Назарбаєва до народу: «Нове десятиріччя – Нове економічне зростання – нові можливості Казахстану» (2010 р.) та «Прискорення економічної модернізації – продовження Програми форсування інноваційної індустріалізації» (2011 р.) [3-6];
- обговорюється реформування галузі освіти шляхом впровадження основних засад таких цілепокладаючих документів, як «Стратегічний план розвитку Республіки Казахстан до 2020 р.» та «Державної програми розвитку освіти Республіки Казахстан на 2011-2020 рр.» [7-8];
- актуалізується проблема підготовки вчителів нової формації [9];
- вивчаються особливості інноваційної діяльності флагману казахської вищої освіти «Назарбаєв Університету» (м. Астана) [10];
- досліджується реалізація проекту Асоціації стипендіатів міжнародної стипендії Президента Республіки Казахстан «Болашак» [11];

- коментується ухвалення визначальних для освітянського процесу Законів «Про науку» та «Про статус «Назарбаєв Університету», «Назарбаєв Інтелектуальні школи», «Назарбаєв Фонд» [12-13];

- критично осмислюється сучасний стан галузі освіти та перспективи її подальшої модернізації [14-16].

У своєму минулорічному посланні до народу «Нове десятиріччя – Нове економічне зростання – нові можливості Казахстану» (2010 р.), Президент РК Н. Назарбаєв визначив основні пріоритети розвитку освіти:

1. Повне охоплення дошкільним вихованням дітей (незалежно від їх місця проживання) шляхом реалізації програми «Балапан», у рамках якої передбачено побудову нових дошкільних закладів за рахунок державних коштів (приватних інвестицій), відкриття державних дошкільних міні-центрів та стимулювання альтернативних приватних дитячих садків.

2. Перехід до 2020 р. системи середньої освіти на 12-річну модель навчання.

3. Формування системи професійно-технічної освіти у відповідності до потреб економіки країни на базі професійних стандартів.

4. Підвищення якості освіти у ВНЗ та їх входження до рейтингів провідних університетів світу.

5. Розвиток Національної інноваційної системи, основним результатом функціонування якої стане поява нових технологій, розробок та патентів [3].

Сьогодні у РК діють лише чотири цільові державні програми, що визначають важливі пріоритети розвитку казахського суспільства. Тому неабияку увагу з боку держави підтверджує знаходження серед них «Державної програми розвитку освіти Республіки Казахстан на 2011-2020 рр.» (рис. 1).

У цьогорічному посланні Н. Назарбаєв наголосив, що і надалі сприятиме забезпеченню нового рівня університетської освіти та науки. Президент зазначив, що у країні буде припинено роботу всіх 200 спеціалізованих вчених рад, які видавали дипломи кандидатів та докторів наук. З поточного року у ВНЗ країни буде проводитись підготовка тільки магістрів та докторів PhD. Ці зміни обумовлені тим, що серед тих, хто останнім часом отримував наукові ступені, лише по одному з 60

кандидатів та з 37 докторів наук продовжили працювати у сфері науки та освіти. Фундатором модернізації вищої освіти стане «Назарбаєв Університет», який формує інноваційну модель ВНЗ, зорієнтовану до потреб ринку.

Рис.1. Завдання освітньої реформи в контексті стратегічного розвитку РК

Для реформування середньої освіти планується до кінця року відкрити 20 середніх навчальних закладів зі спеціальним статусом: «Назарбаєв Інтелектуальні школи», які будуть відбирати та готувати обдарованих дітей для ВНЗ країни. Глава держави наголосив на необхідності впровадження нових фінансово-економічних інструментів підвищення якості та розширення доступності освіти шляхом розробки накопичувального банківського іпотечного кредитування.

У сфері професійно-технічної освіти Президент доручив уряду створити Національну раду з підготовки професійно-технічних кадрів за участю потенційних роботодавців.

На думку Н. Назарбаєва основними результатами оновлення освітянських процесів в РК повинні стати:

- збільшення частки охоплення дітей дошкільною освітою та вихованням (до 74% у 2015 р. та до 100% у 2020 р.);
- побудова за рахунок державного бюджету 200 нових шкіл;
- завершення процедури переходу на 12-річну модель середньої освіти;
- збільшення до 30% частки незалежно акредитованих за міжнародними стандартами ВНЗ;
- збільшення до 5% частки ВНЗ, що здійснюватимуть інноваційну діяльність та впроваджуватимуть наукові здобутки у виробництво;
- входження двох казахських ВНЗ у рейтинг кращих університетів світу;
- підвищення рівня впровадження системи електронної освіти (e-learning) у всіх навчальних закладах (до 50% у 2015 р. та до 90% у 2020 р.) [6].

Більш детально стратегічні орієнтири розвитку галузі освіти (зокрема, роль ВНЗ у впровадженні інноваційних проектів), які сприятимуть сучасним політичним, економічним, культурним та соціально-комунікаційним перетворенням казахського суспільства, відображено у документі «Державна програма розвитку освіти Республіки Казахстан на 2011-2020 рр.».

Але перш, ніж детально розглянути основні засади подальшого розвитку системи освіти, проаналізуємо результати «Державної програми розвитку освіти у Республіці Казахстан на 2005-2010 рр.». У рік головування РК в ОБСЄ, на думку С. Омірбаєва (директора Департаменту вищої та післядипломної освіти Міністерства освіти і науки РК), країна першою з центрально-азійських республік стала повноправним членом європейського освітнього простору, в рамках інтеграції до якого:

- реструктуровано систему освіти, шляхом завершення переходу на трьохступеневу модель підготовки кадрів: бакалаврат – магістратура – докторантура (PhD);
- впроваджено кредитно-модульну технологію навчання;

- започатковано проходження казахськими вузами спеціалізованої міжнародної акредитації освітніх програм;
- запроваджено технологію дистанційного навчання у 42 із 148 ВНЗ;
- поглиблено співпрацю із зарубіжними університетами у рамках проекту «Темпус» [2].

Серед позитивних наслідків реалізації програми С. Омірбаєв слід відзначас:

- підвищення академічної культури випускників навчальних закладів;
- модернізацію системи державного управління освітою за напрямом корпоративно-колегіального прийняття рішень;
- залучення (на законодавчому рівні) роботодавців до розробок державних загальнообов'язкових освітніх стандартів та спеціалізованих навчальних програм [5].

Принципи Болонського процесу визначаються, насамперед, прозорістю діяльності ВНЗ, якістю освіти, відповідністю дипломів та наукових ступенів. Саме за цими принципами планується реформування освітянської галузі Казахстану, майбутнє якої визначено Державною програмою розвитку освіти Республіки Казахстан на 2011-2020 рр.

Основні зміни, насамперед, стосуються державного управління освітою. По-перше, при прийнятті стратегій, затвердженні бюджетів, проведенні кадрової політики буде задіяно корпоративне прийняття рішень через наглядово-підзвітні ради, які формуватимуться на принципах колегіальності, самостійності, підзвітності та відповідальності. По-друге, з метою впровадження сучасних механізмів публічного адміністрування буде організовано підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації керівництва ВНЗ. По-третє, передбачається змінити процедуру призначення на посади ректорів шляхом їх обрання. Для забезпечення впровадження модернізації освітянського процесу на період з 2010-2020 рр. органами публічної влади (зокрема Міністерством освіти і науки РК – далі МОН, Міністерством праці та соціального захисту населення РК – далі МПСЗН) планується проведення цілого ряду організаційних заходів у рамках плану стратегічного розвитку РК (див. табл. 1).

Організаційні заходи органів виконавчої влади по забезпеченню процесу
модернізації галузі освіти

№	Заходи	Відповідальні виконавці
1	Створення та забезпечення функціонування галузевих рад з розвитку ПТО та підготовки кадрів	МОН та інші профільні органи виконавчої влади
2	Формування системи постійного моніторингу поточних та прогнозних потреб ринку праці у кадрах різної кваліфікації із використанням зарубіжного досвіду	МПСЗН та інші профільні міністерства, галузеві асоціації роботодавців
3	Створення основи Національної кваліфікаційної системи	МПСЗН, соціальні партнери, зацікавлені державні органи
4	Розробка та впровадження професійних стандартів за галузевим принципом	МПСЗН, МОН та інші профільні органи виконавчої влади та галузеві асоціації роботодавців
5	Сприяння впровадженню незалежної галузевої системи сертифікації кваліфікацій ПТО	Галузеві міністерства та асоціації роботодавців
6	Участь у розробці загальнообов'язкових державних стандартів ПТО та освітніх програм за спеціальностями	МОН, галузеві міністерства та асоціації роботодавців

Щодо функціонально-економічних змін системи освіти, то у РК заплановано:

- збільшення у 2-2.5 рази обсягу державного замовлення на підготовку магістрів та докторів PhD, що складе відповідно 5000 та 2000 осіб [7];
- зміну процедури державної атестації ВНЗ шляхом введення Національної інституційної акредитації, залишивши за МОН лише повноваження з ліцензійної перевірки;
- введення платної форми «післядипломної» освіти, що сприятиме розширенню її можливостей, а доступність забезпечуватиметься завдяки створенню державної освітньої накопичувальної системи (кожний громадянин зможе накопичувати кошти для оплати навчання у ВНЗ);
- переорієнтацію підготовки спеціалістів до потреб ринку праці, насамперед, пріоритетне кадрове забезпечення проектів інноваційного розвитку країни;
- розширення обсягів проходження практики на виробництві та у закладах освіти студентами педагогічних та технічних спеціальностей.

Упродовж новітньої історії пострадянських країн тенденція зниження соціального статусу вчителів зумовила підвищення уваги до цієї проблеми у держпрограмі РК. Так в окремому її розділі «Статус педагога» важливу роль відведено підготовці вчителя нової формації, де зокрема передбачено:

- навчання педагогів упродовж їхньої діяльності для забезпечення кар'єрного зростання (ваучерно-модульна система підвищення кваліфікації);
- збільшення розміру фінансування вчительської праці, завдяки введенню нової моделі оплати у залежності від кваліфікації та кінцевого результату;
- проведення PR-заходів з популяризації педагогічного фаху;
- підготовку «полімовних» педагогічних кадрів за рахунок збільшення обсягів вивчення іноземних мов у програмах підготовки бакалаврів та магістрів;
- запровадження «творчого» вступного іспиту для педагогічних спеціальностей, з метою виявлення «педагогічних нахилів» серед абітурієнтів [9].

Також зазначеною держпрограмою передбачається оновлення структурно-технологічної основи системи вищої освіти, а саме:

- планується перегляд змісту та складу освітніх програм ВНЗ у зв'язку з переходом на 12-річну модель середньої освіти, в результаті чого питома вага загальноосвітніх дисциплін знизиться з 25% до 15%. Це дозволить підвищити ефективність спеціалізованої підготовки бакалаврів шляхом збільшення кількості базових та профільних дисциплін;
- введення в дію нової системи класифікації ВНЗ у залежності від профілю освітніх програм та обсягів наукової діяльності: національні дослідницькі університети, національні ВНЗ, дослідницькі університети, університети, академії та інститути;
- інтегрування науки та освіти у казахське виробництво шляхом передачі окремих науково-дослідних інститутів у підпорядкування дослідницьких університетів з наданням їм юридичної самостійності;
- надання з 2013 р. автономії національним дослідним інститутам, з 2015 р. – національним ВНЗ, а з 2018 р. – всім іншим;

- розширення «академічної свободи» ВНЗ шляхом збільшення компонентів вибору дисциплін (рис. 2);
- розроблення освітніх програм розроблюватимуться відповідно до вимог Національної кваліфікаційної системи;
- поширення академічної мобільності студентів казахських ВНЗ, які всі обов'язково будуть навчатись за кордоном (не менше одного академічного періоду).

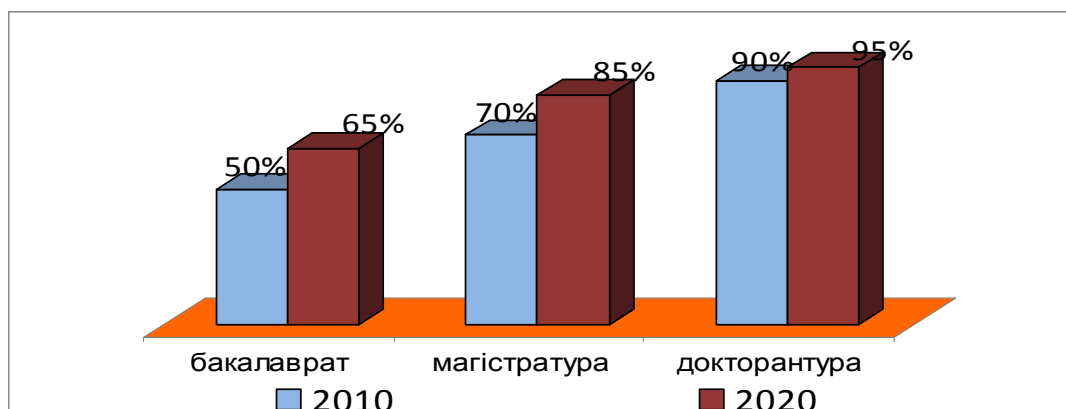

Рис.2. Рівень академічної свободи ВНЗ

У період 1992-2003 рр. диверсифікація вищої освіти стимулювала розвиток її недержавного сегменту, але це призвело до стрімкого зростання (з 60 до 185) кількості таких ВНЗ, головним чином за рахунок зниження якості освітніх послуг та звуження переліку спеціальностей до модних «юрист», «економіст», «стоматолог» тощо. За останні 7 років у результаті перевірок вдалось скоротити цю кількість до 148 (шляхом закриття та об'єднання ВНЗ), головним чином із-за їхньої невідповідності належному рівню акредитації.

З 2012 р. планується оздоровлення системи вищої школи за допомогою проведення повторної акредитації ВНЗ створеними недержавними (некомерційними) агентствами.

На думку Е. Аріна, ректора Павлоградського державного університету, відчутним поштовхом розвитку казахської науки стане започаткування статусу «дослідницьких інститутів» у класифікації ВНЗ, основною вимогою до яких стане проведення ефективної інноваційної діяльності. Завдяки цьому нововведенню такі наукові дослідження стануть провідною виробничою силою суспільства [8].

Автономію та статус «дослідницького» вже отримав «Назарбаєв Університет», де механізми інноваційної діяльності відпрацьовують та будуть розповсюджувати у інші заклади вищої освіти РК. Новий бренд «Назарбаєв Університет» виконуватиме важливу місію входження країни у світову освітянську спільноту завдяки підготовці спеціалістів міжнародного рівня. Станом на 1.10.2010 р. в університеті навчається 500 студентів на грантовій основі. Тут впроваджена нова структура управління, яка розподілена між Виконавчою (на чолі з Головою, що є фактично генеральним менеджером) та Академічною радами (на чолі з Ректором, що відповідає за розробку, впровадження та реалізацію навчальних програм і наукових стратегій). Після прийняття Закону «Про статус «Назарбаєв Університету», «Назарбаєв Інтелектуальні школи», «Назарбаєв Фонд» формування повноцінної академічної структури управління завершиться зі створенням Вищої піклувальної ради. Ця рада управлятиме університетом, визначатиме його академічну та науково-дослідну політику [10].

Створений університет є потужним засобом інноваційного розвитку казахської освіти та науки, тому саме він повинен виконати стратегічні завдання з реалізації реформування системи вищої освіти, а саме:

- підготовку високопрофесійних спеціалістів;
- досягнення нового рівня інтеграції ВНЗ у світовий освітянський простір;
- формування центру зі створення нових технологій в інноваційних сферах;
- перетворення освітніх послуг у сегмент економіки;
- перетворення столиці РК на головний науково-освітній центр Євразії [17]

У «Назарбаєв Університеті» формування професорсько-викладацького складу відбувається за рахунок залучення іноземних фахівців у рамках програми «Партнерство університетів». Близько 95% спеціалістів запрошено з Гарварду, Карнегі Меллон Університету, Університету Лондона, Вісконсін-Медісонського університету, Школи державної політики Лі Куан Ю, університетів Пенсільванії та Пітсбургу, Національної лабораторії Лоуренса в Берклі, Арагонської національної лабораторії [10].

Зрозуміло, що розвиток співпраці казахських ВНЗ з провідними університетами світу та закордонними консорціумами сприятиме підвищенню якості практичної підготовки спеціалістів. Разом з тим, упровадження стандартів Болонського процесу, зокрема кредитно-модульної системи навчання, потребує вдосконалення навчально-методичної, матеріально-технічної та наукової бази, розширення фондів книгозбірень, особливо за рахунок розвитку «е-бібліотек». Щодо підготовки магістрів та докторів PhD, на нашу думку, проблеми Казахстану та України доволі схожі: необхідно підвищувати вимоги до якості магістерських робіт, а особливо докторських (кандидатських) дисертацій, які повинні носити не описовий, реферативний, а аналітико-дослідницький характер з практичним підтвердженням результатів впровадження.

Цікавою ініціативою Президента РК є започаткування у 1993 р. серед казахських студентів стипендії у рамках програми «Болашак», за якою фінансується отримання вищої освіти за кордоном з подальшим відпрацюванням на батьківщині. За 17 років існування програми її стипендіатами стали 7 356 осіб. Популярністю серед них користуються такі спеціальності як «економіка та фінанси», «державне управління», «бізнес», «мас-медіа», «інжиніринг» та «інформаційні системи» [11]. За статистикою 2009-2010 рр., повертаючись до РК, 50% випускників працюють у приватному секторі, 23% – у національних компаніях, близько 20% – на державній службі та лише 1% обирає наукові установи та навчальні заклади.

Слід зазначити, що створення сучасної системи професійно-технічної освіти (далі – системи ПТО) у Казахстані обумовлено збільшенням попиту ринку праці на робочі спеціальності. Для підготовки таких фахівців використовуються сучасні освітні технології, оновлюється матеріально-технічна база профліцеїв та коледжів, налагоджується співпраця з роботодавцями. У результаті модернізації системи планується упродовж 2010-2020 рр. істотно збільшити частину тих, хто навчається за рахунок роботодавців та підприємств (рис. 3) [3].

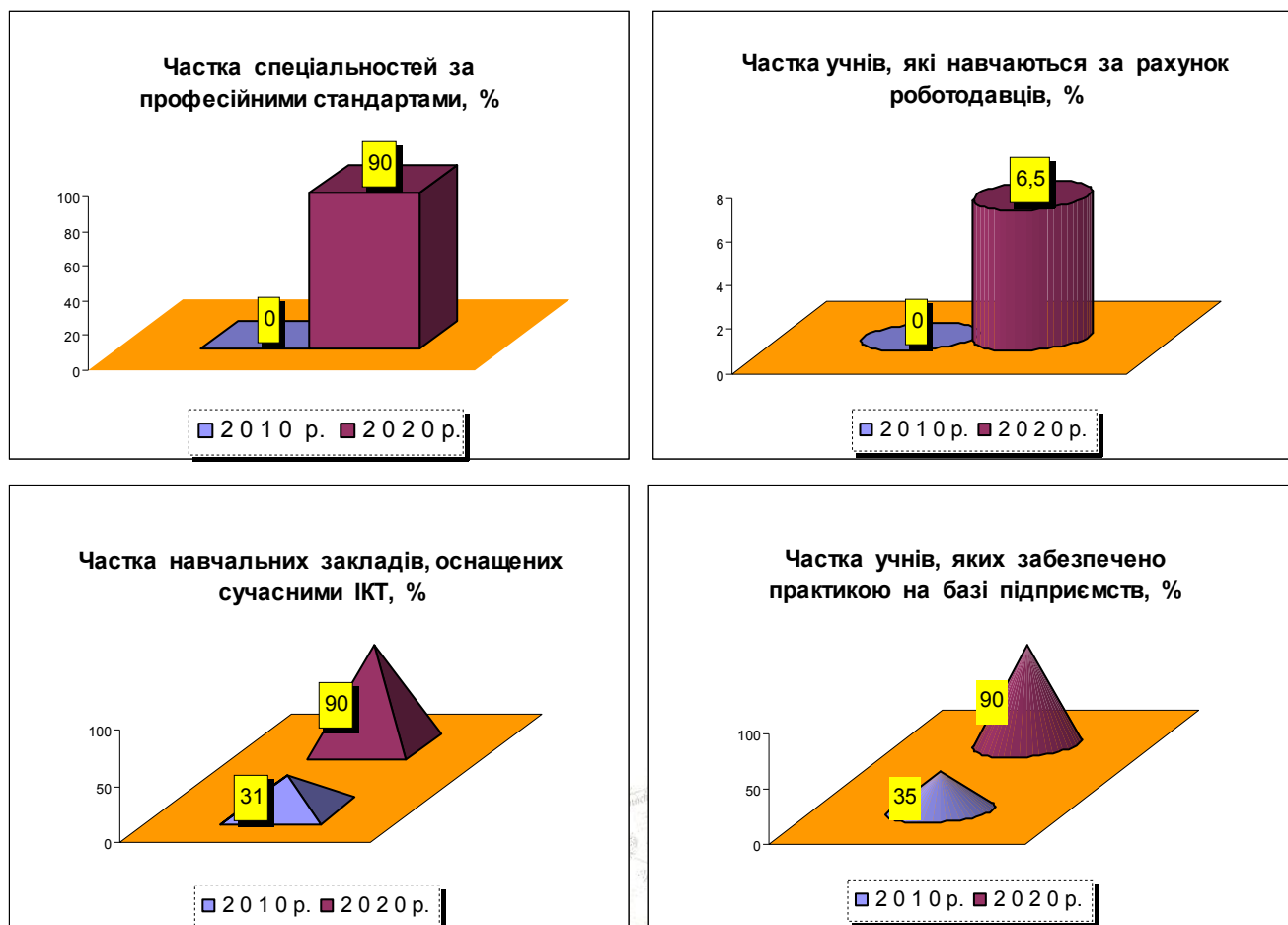

Рис.3. Очікувані результати модернізації системи ПТО.

Професійна підготовка робочих спеціалістів є не тільки гострою необхідністю сучасності, але й важливою складовою загальної якості трудових ресурсів та конкурентоспроможності будь-якої країни. Але, якщо у ЄС ця сфера охоплює 55–60% молоді, то у РК – менше 33%. Тому для модернізації ПТО у країні планується:

- удосконалення програм підготовки та впровадження незалежної сертифікації спеціалістів на основі міжнародних стандартів;
- інституційний розвиток шляхом створення нового типу навчальних закладів;
- забезпечення учнів високопрофесійною практичною базою.

У відповідності із завданнями держпрограми частка професійної практики учнів збільшиться до 60%. З 2010 р. розпочато проект «Модернізація ПТО» за участю Світового банку, у рамках якого формуються міжрегіональні професійні центри за організацією аналогічною з «Назарбаєв Університетом» [9]. Але

зрозуміло, що модернізація ПТО не буде ефективною, якщо не проводити реформування середньої школи – попереднього рівня підготовки учня.

Поряд з масштабними планами укомплектування шкіл сучасними засобами ІКТ, одним з базових принципів держпрограми залишається перехід середньої школи на 12-річну модель навчання, де впроваджується профільно-адаптаційна підготовка випускників у відповідності до обраного ними фаху (професії). Тому з 2015 р. у старших класах більшості середніх шкіл реалізовуватиметься програма профільного навчання «Бейіндік мектеп» за двома напрямками: загально-гуманітарним та природничо-математичним. Завдяки цьому суттєво зміниться зміст освіти: відбудеться перехід від концепції знань до концепції компетенцій. У наслідок цього результат буде оцінюватись не за сумою отриманих знань, а за здатністю учня вирішувати життєві завдання належного рівня [9].

Для підняття рівня середньої освіти на якісно новий рівень запроваджено проект створення республіканської мережі «Назарбаєв Інтелектуальні школи» за фізико-математичним, хімічним та біологічним напрямками. На сьогодні функціонує вже шість із запланованих 20 таких шкіл. Результатом роботи інноваційних шкіл стали чисельні перемоги їх учнів на міжнародних олімпіадах і змаганнях наукових проектів. Перед педагогами цих шкіл було поставлено завдання не тільки надавати глибокі знання, а й виховувати нове конкурентоспроможне покоління молодих казахів.

Відтак, головною метою організації навчального процесу стало створення оптимальних умов для формування багатогранно-обдарованої особистості, потенціал якої націлено на постійне самовдосконалення професійної діяльності.

Формування особистості та виявлення обдарованості здійснюється ще на початковому рівні навчання (дошкільному). Тому, як зазначалось, урядом країни втілюється програма «Балапан» для забезпечення дітей дошкільною освітою шляхом:

- будівництва дитячих дошкільних закладів;
- повернення у державну власність приватизованих будівель дитячих садків;

- збільшення державного замовлення у дитячих організаціях незалежно від форм власності;
- відкриття міні-центрів та приватних дитячих садків (станом на 1.01.2011 р. частка яких від загальної кількості закладів дошкільної освіти становить 55% та 13% відповідно).

Реалізація заходів запланованих у Держпрограмі дозволить до 2015 р. забезпечити 600 тис. дітей дошкільним навчанням та вихованням (майже вдвічі у порівнянні з 2009 р., рис. 4).

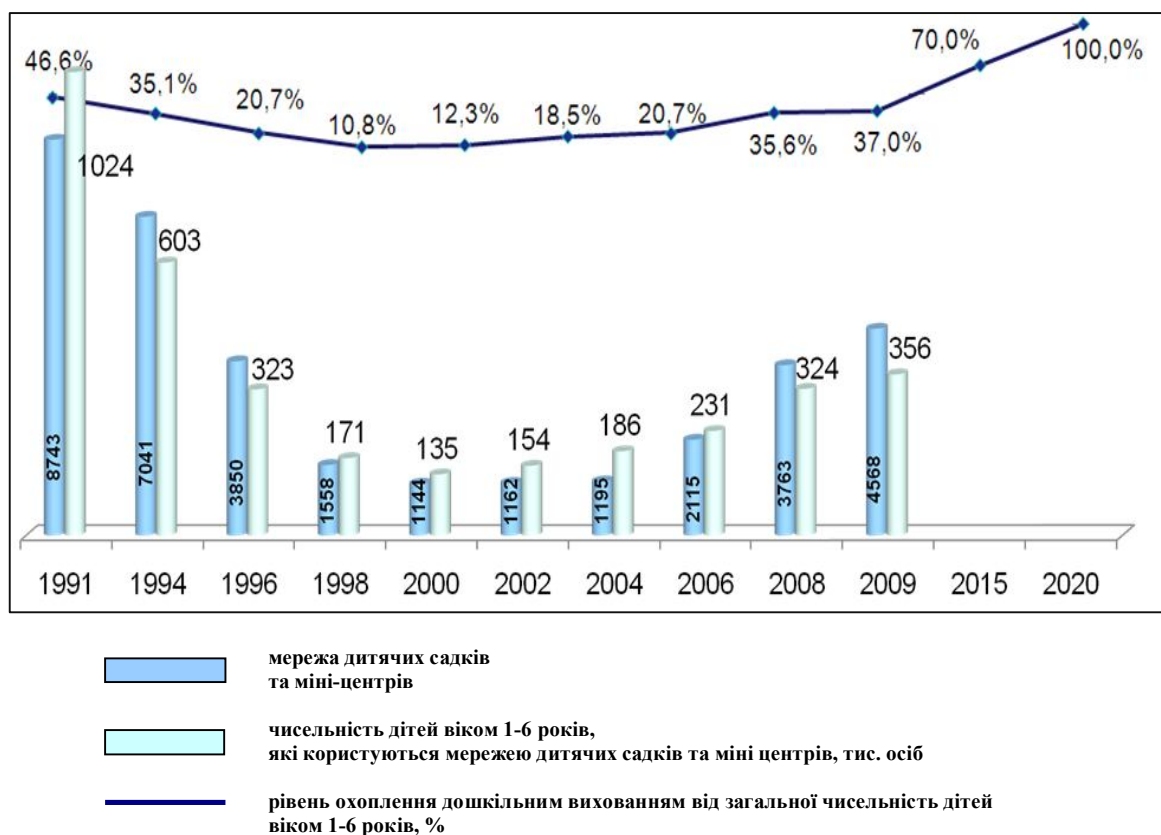

Рис.4. Динаміка змін охоплення дошкільною освітою дітей віком 1-6 років

Станом на грудень 2010 р. в рамках програми «Балапан» відкрито 152 (35 у 2010 р.) дитячих садка та 305 міні-центрів, а загалом у республіці функціонує 5429 дошкільних закладів освіти на 397,5 тис. місць. Рівень охоплення дошкільним вихованням у 2010 р. склав 41,3%, натомість у 2009 р. цей показник був на рівні 37,0%. Очікується, що до 2015 р. цей показник складатиме близько 70 % [3-4].

Отже, можна стверджувати, що основні завдання, заплановані заходи, запропоновані механізми та інструменти здійснення Державної програми розвитку

освіти Республіки Казахстан на 2011-2020 рр., спрямовано на задоволення потреб головного об'єкта її реалізації – дитини, учня, студента, здобувача.

В результаті проведеного дослідження на основі офіційних джерел казахських органів публічної влади, нормативно-правової бази, матеріалів друкованих та електронних ЗМІ, у табл. 2 наведено авторський прогноз очікуваних результатів проведення реформування освітньої галузі РК на всіх її рівнях.

Таблиця 2

Прогноз результатів реформування освітньої галузі
Республіки Казахстан на 2015-2020 рр.

Рівні освіти	2015 р.	2020 р.
Дошкільна освіта	<ul style="list-style-type: none"> • у кожній адміністративно-територіальній одиниці існуватиме хоча б одна дошкільна установа; • буде сформовано розгалужену мережу державних та приватних дитячих садків. 	<ul style="list-style-type: none"> • на державному рівні буде 100-відсотково забезпечено рівень дошкільного навчально-виховного охоплення; • розвиватимуться різні моделі дошкільного виховання та навчання у залежності від особливості регіонів.
Середня освіта	<ul style="list-style-type: none"> • буде впроваджено новітні механізми фінансування середніх шкіл та започатковано функціонування піклувальних рад; • ефективно функціонуватиме мережа «Назарбаєв Інтелектуальні школи» у всіх регіонах країни 	<ul style="list-style-type: none"> • буде отримано високі результати у міжнародних дослідженнях PISA, TIMSS, PIRLS тощо; • 100-відсоткове переведення загальноосвітніх шкіл на 12-річну модель навчання; • буде оновлено національні стандарти середньої освіти.
Професійно-технічна освіта	<ul style="list-style-type: none"> • буде узгоджено відповідність стандартів, начальних планів та програм ПТО до вимог ринку праці; • буде запроваджено незалежну сертифікацію спеціалістів на основі міжнародних стандартів. 	<ul style="list-style-type: none"> • інтеграція у світовий освітній простір системи ПТО; • буде сформовано Національну кваліфікаційну систему; • учням надаватиметься можливість вибору постачальника навчальних послуг незалежно від форми власності.
Вища освіта	<ul style="list-style-type: none"> • буде здійснено незалежну Національну інституційну акредитації за міжнародними стандартами 50% ВНЗ; • буде забезпечено обов'язкове навчання всіх студентів ВНЗ протягом одного академічного року за кордоном РК; • буде створено Національну інноваційну систему для реалізації наукових досліджень на базі існуючих ВНЗ. 	<ul style="list-style-type: none"> • буде досягнуто високий рівень відкритості, підзвітності та прозорості системи вищої освіти • буде працевлаштовано 90% випускників ВНЗ завдяки високому інноваційному рівню країни; • два казахських ВНЗ потраплять у рейтинг кращих університетів світу • буде запроваджено механізм виборності ректорів в акредитованих ВНЗ.

Правовою основою розвитку всіх рівнів галузі освіти стала оновлена законодавча база. У 2010 р. Сенатом Парламенту ухвалено Закони «Про науку»,

«Про статус «Назарбаєв Університету», «Назарбаєв Інтелектуальні школи», «Назарбаєв Фонд». Так, зокрема серед багатьох нововведень, у Законі «Про науку» відзначимо визначення засад наукової діяльності ВНЗ та вперше – статусу і завдань «дослідницького університету» (далі – Університет). Відповідно до статті 10 цього нормативно-правового документу:

1. Університет є вищим навчальним закладом, що приймає участь в організації та проведенні фундаментальних та прикладних наукових досліджень та інших науково-дослідних робіт.

2. Основним завданням університету є інтеграція наукової діяльності та освітнього процесу на етапах вищої та післядипломної освіти.

3. Університет вправі розробляти та реалізовувати освітні програми, а також встановлювати додаткові вимоги до профільного спрямування під час прийому та навчання [12].

Закон «Про статус «Назарбаєв Університету», «Назарбаєв Інтелектуальні школи», «Назарбаєв Фонд» встановлює правовий статус та основні засади діяльності цих організацій. Університет та інтелектуальні школи є експериментальними майданчиками, що здійснюють розробку, моніторинг, дослідження, аналіз, апробацію, впровадження та реалізацію інноваційних програм відповідно у вищій, середній, початковій школі (у дошкільному вихованні) [13].

Разом із позитивними результатами реформування галузі освіти в РК, звернемо увагу на негативні тенденції: за даними офіційної статистики, наведеної журналом «Експерт-Казахстан», у 2009 р. близько 16 тис. казахських студентів навчались у Російській Федерації, а у 2010 р. – 18 тис. Не важко спрогнозувати, що у 2011 р. зацікавленість у іноземних ВНЗ серед казахських абітурієнтів тільки зростатиме [18, с. 53].

Запропонований огляд нормативно-правової бази та статистичних даних офіційних джерел казахських органів державної влади, проведений аналіз тенденцій реформування дошкільної, середньої, професійно-технічної та вищої освіти, висвітлених у матеріалах друкованих та електронних ЗМІ, отриманий прогноз

подальшого розвитку освітянської галузі РК на 2015-2020 рр. дає можливість автору сформулювати ряд висновків:

- головною перспективою розвитку сучасної освіти не тільки Казахстану, але й інших пострадянських країн (за винятком хіба що країн Балтії та Грузії) є поступове, планомірне оновлення галузі з використанням роками напрацьованих педагогічних методик на навчальних програм. Слід погодитись з думкою професора, д.т.н. М. Уркумбаєва, що будь-яка кардинальна зміна системи освіти та впровадження інноваційних технологій потребує збереження традиційної фундаментальності, але на принципах особистісного та діяльнісного підходів, тобто необхідно використати найкращі світові педагогічні здобутки [16]. Отже, в основі оновлення системи освіти повинні лежати загальні технології мислення, які представлено у вигляді вищих здібностей розуміння, уяви, мислення, позиціонування, моделювання та ідеалізації.

- поступове та виважене реформування галузі освіти є ефективним механізмом інтелектуального розвитку будь-якої країни, а відновлення якості навчання до високого рівня колишньої «радянської» школи, сприятиме забезпеченню спадковості національних педагогічних здобутків. Таким чином, оновлення будується на логіці цілей та змістовному перетворенні – збереженні десятиріччями напрацьованого педагогічного досвіду та методик, з упровадженням апробованих зарубіжних технологій навчання.

- здобутки та позитивний досвід зазначених вище реформ у РК (масштабне будівництво дошкільних та середніх навчальних закладів, впровадження у систему середньої освіти 12-річної моделі навчання, відкриття мережі інтелектуальних шкіл, завершення переходу на трьохступеневу модель підготовки кадрів: бакалаврат – магістратура – докторантура, започаткування статусу «дослідницьких інститутів» у класифікації ВНЗ тощо) може стати виразним прикладом для нестабільної галузі освіти України. Прогнозуючи подальший розвиток цієї галузі, все ж таки слід зазначити, що успіх казахського реформування напряму залежить від виконання незмінних постулатів, в основі яких лежать: наступність (спадковість) системи освіти, збереження кращих традицій та напрацювань, неподільність процесів

навчання та виховання, повернення престижності професій науковця та вчителя, творчість та новаторство.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Всемирный доклад по мониторинг ОДВ за 2010 г. Охватить обездоленных // Информацийний портал ЮНЕСКО [Електронний ресурс]. – 2010. – – Режим доступу : <http://unesdoc.unesco.org/images/0018/001866/186606R.pdf>. – Назва з екрана.
2. Высшая школа: наращивая планку качества // Казахстанская правда [Електронний ресурс]. – 2010. – 2 ноября. – Режим доступу : <http://www.kazpravda.kz/k/1279529501/2010-11-02>. – Назва з екрана.
3. Прорыв неизбежен. Интеллектуальный // Казахстанская правда [Електронний ресурс]. – 2010. – 28 октября. – Режим доступу : <http://www.kazpravda.kz/k/1279529501/2010-10-28>. – Назва з екрана.
4. Создать ядро национального интеллекта // Казахстанская правда [Електронний ресурс]. – 2010. – 29 октября. – Режим доступу : <http://www.kazpravda.kz/k/1279529501/2010-10-29>. – Назва з екрана.
5. Казахстанские вузы ждут перемен // Известия Казахстан [Електронний ресурс]. – 2010. – 29 октября (№ 204). – Режим доступу : <http://www.izvestia.kz/news.php?date=29-10-10&number=12>. – Назва з екрана.
6. Послание Президента Казахстан народу Казахстана // Министерство образования и науки Республики Казахстан [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.edu.gov.kz/ru/zakonodatelstvo/arkhiv/poslanija_prezidenta_rk_narodu_kazakhstana/. – Назва з екрана.
7. Стратегия казахстанского образования: инновации, качество, патриотизм // Казахстанская правда [Електронний ресурс]. – 2010. – 30 октября. – Режим доступу : <http://www.kazpravda.kz/k/1279529501/2010-10-30>. – Назва з екрана.
8. На пороге перемен // Казахстанская правда [Електронний ресурс]. – 2010. – 13 ноября. – Режим доступу : <http://www.kazpravda.kz/k/1279529501/2010-11-13>. – Назва з екрана.

9. Госпрограмма стартовала. Казахское образование вступило в новое десятилетие развития // Казахстанская правда [Электронный ресурс]. – 2011. – 11 января. – Режим доступа : <http://www.kazpravda.kz/k/1279529501/2011-01-11>. – Назва з екрана.

10. Исимбаева, Г. Гульмира Исимбаева: Лейтмотив развития страны в новом десятилетии – формирование конкурентоспособной личности : [беседа с депутатом Мажилиса Парламента, руководителем рабочей группы по соответствующим законопроектам Гульмирой Исимбаевой / записала Ольга Казанцева] // Казахстанская правда [Электронный ресурс]. – 2010. – 12 декабря. – Режим доступа : <http://www.kazpravda.kz/k/1279529501/2010-12-22>. – Назва з екрана.

11. Ответственность перед Родиной // Казахстанская правда [Электронный ресурс]. – 2010. – 8 декабря. – Режим доступа : <http://www.kazpravda.kz/k/1279529501/2010-12-08>. – Назва з екрана.

12. Проект Закона Республики Казахстан «О науке» // Министерство образования и науки Республики Казахстан [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.scedu.kz/ru/proekt_zakona_rk_o_nauke/ – Назва з екрана.

13. О статусе «Назарбаев Университет», «Назарбаев Интеллектуальные школы» и «Назарбаев Фонд» // Казахстанская правда [Электронный ресурс]. – 2011. – 11 сiчня. – Режим доступа : http://www.kazpravda.kz/_pdf/jan11/260111law.pdf – Назва з екрана.

14. Пока есть кого учить // Эксперт-Казахстан – 2010. – 8-15 ноября (№ 44). – С. 2-10.

15. Околообразовательное пространство // Эксперт-Казахстан – 2010. – 8-15 ноября (№ 44). – С. 10-30.

16. Требуются креативные идеи. Казахское образование необходимо обновить, опираясь на кардинальную смену содержания обучения и образовательных технологий // Казахстанская правда [Электронный ресурс]. – 2010. – 26 октября. – Режим доступа : <http://www.kazpravda.kz/k/1279529501/2010-10-26>. – Назва з екрана.

17. Перспективные ориентиры образования// Казахстанская правда [Электронный ресурс]. – 2010. – 24 декабря. – Режим доступа : <http://www.kazpravda.kz/k/1279529501/2010-12-24>. – Назва з екрана.

18. Карпенко, О. Інноваційні зміни в освітній галузі Республіки Казахстан / О. Карпенко // Україна: події, факти, коментарі / Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – 2010. – Вип. 24. – С. 47–54.

